

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „УПРАВЛЕНИЕ“
КАТЕДРА „УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“

Приета от ФС (протокол №12/29.04.2024 г.)

Приета от КС (протокол №10/16.04.2024 г.)

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(Доц. д-р Добрин Добрев)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ“

ЗА СПЕЦ: „Публична администрация“;

ОКС „бакалавър“ – редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 8; СЕМЕСТЪР: 4

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 150 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 5

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ	ОБЩО (часове)	СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ, т.ч.:		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия)	30	2
	90	-
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ		

Изготвили програмата:

1.
(Доц. д-р Светлана Герчева)

2.
(Доц. д-р Людмил

Найденев)

Съгласувано с ръководител катедра:
„Финанси“ (Доц. д-р Стоян Киров)

I. АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина “Публични финанси” способства за разширяване на знанията, формирани от дисциплините “Макроикономика“, „Въведение във финансите“ и „Икономика на публичния сектор“ поради което изисква наличие на базисна подготовка в посочените научни области. Предмет на анализ са финансовите аспекти на дейността на държавата и институциите от общественения сектор.

В дисциплината „Публични финанси“ се придобиват знания за: икономическата роля на държавата в пазарното стопанство, особеностите на производството и доставката на национални и местни публични блага; теоретичните и практически проблеми на бюджетните системи и извънпазарните решения. Специално внимание се отделя на теорията за държавните разходи, анализират се социалните и икономически ефекти на данъчното облагане и се дискутира техниката на облагане с имуществени данъци, данъци върху доходите и върху потреблението. В обхвата на дисциплината попадат и въпросите, касаещи социалното осигуряване (осигурителни системи и фондове) и дълговото финансиране на публични проекти.

Знанията в посочените направления допринасят за формиране на следните компетентности:

- **Предприемаческа** – способност на студентите в качеството им на данъкоплатци

да контролират финансовите взаимоотношения (лични и/ли фирмени) с държавата/общината; да оптимизират данъчните задължения в рамките на законово позволеното; да планират бъдещите данъчни плащания с оглед повече прозрачност и предвидимост на бизнес средата, в която работят;

- **Цифрова** – в хода на обучение по дисциплината се формират компетентности за събиране, анализиране и обработване на данъчни и фискални данни и информация в електронни таблици; попълване и предаване на декларации, формуляри и други документи в електронен формат по повод данъчните взаимоотношения на ФЛ и фирмите с държавния сектор; изготвяне на мултимедийни презентации

- **Гражданска** – формира се съзнание за равнопоставеност във взаимоотношенията с държавата – от една страна гражданите очакват държавата да им предостави разнообразие от публични блага (услуги), а от друга – от гражданите се очаква да са отговорни данъкоплатци; дисциплината формира компетентност за коректно определяне и внасяне в законоустановения срок на задълженията на фирми, домакинства и граждани в бюджета.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
	1. ИКОНОМИЧЕСКА НЕОБХОДИМОСТ ОТ СЪВРЕМЕННАТА ДЪРЖАВА	2	2	
1.1.	Причини за намесата на държавата в икономиката			
1.2.	Провали на държавната намеса в икономиката			
1.3.	Същност и обхват на публичните финанси			
1.4.	Функции на институциите, ангажирани с управленските решения в областта на публичните финанси			
	2. ПУБЛИЧНО СТОПАНСТВО И ПУБЛИЧНИ БЛАГА	3	3	

2.1.	Позициониране на публичното стопанство (публичния сектор) в пазарната икономика			
2.2.	Принципи на организация на публичното стопанство			
2.3.	Публичен избор – механизъм за извънпазарно вземане на решения в публичния сектор			
2.4.	Публични блага - продукцията на публичния сектор. Подход на Пигу. Модел на Дж. Бюкяньн			
3. РАЗХОДНА СИСТЕМА НА ДЪРЖАВАТА		2	2	
3.1.	Основни разбирания за държавните разходи (ДР)			
3.2.	Дългосрочни тенденции в развитието на държавните разходи. Детерминанти от страната на търсенето и на предлагането на ДР			
3.3.	Класификация на държавните разходи			
3.4.	По-значими държавни разходни програми – характеристика и основни тенденции			
3.5.	Методи за анализ и оценка на разходни програми в публичния сектор			
4. ВЪВЕДЕНИЕ В ТЕОРИЯТА НА ДАНЪЧНОТО ОБЛАГАНЕ		2	2	
4.1.	Еволюция на възгледите за данъка като финансово отношение между държава и данъкоплатци			
4.2.	Същност на данъка и функции на държавните институции по администрирането и обезпечаването му			
4.3.	Елементи в организацията на данъците			
4.4.	Алтернативи на данъците – сравнителна характеристика			
5. ДАНЪЧНА СИСТЕМА – ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НА ДАНЪЧНАТА ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА		2	2	
5.1.	Таксономия на данъците			
5.2.	Принципи на данъчното облагане			
5.3.	Класификации на данъчните системи. Критерии за оценка. Оптимална данъчна система			
5.4.	Начини на събиране на данъците			
6. ОБЛАГАНЕ С ЛИЧЕН ПОДОХОДЕН ДАНЪК		3	3	
6.1.	Критерий на Хейг – Саймънс за личен доход. Оценка.			
6.2.	Системи за лично подоходно облагане: еволюция и особености			
6.3.	Организация на личното подоходно облагане у нас			
7. ОБЛАГАНЕ НА ПЕЧАЛБИТЕ/ДОХОДИТЕ НА КОРПОРАЦИИТЕ		3	3	
7.1.	Възгледи за същността и бъдещето на корпоративния подоходен данък (КПД)			
7.2.	Икономическа база на КПД			
7.3.	Организация на КПД у нас			
7.4.	Други данъци, регламентирани и прилагани у нас в рамките на корпоративното подоходно облагане			
7.5.	Глобален минимален данък върху МНК и техните дружества у нас			
8. ОБЛАГАНЕ С ДАНЪК ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ (ДДС)		3	3	
8.1.	Особености на косвените данъци			
8.2.	ДДС като иновация в данъчното облагане			
8.3.	Начини за определяне на добавената стойност			
8.4.	Организация на облагане с ДДС у нас			
9. ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ НА ИМУЩЕСТВОТО/БОГАТСТВОТО		3	3	

9.1.	Същност, обхват и затруднения при определяне на парична оценка на имуществото/богатството			
9.2.	Облагане собствеността върху активи и/ли права върху тях			
9.3.	Облагане разпореждането с активи и/ли права върху тях			
9.4.	Екологична насоченост на данъците върху богатството – фискален отговор на климатичните промени			
10. БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТНА ПРОЦЕДУРА		2	2	
10.1.	Дефиниране на държавния бюджет и значението му за икономиката			
10.2.	Принципи на изграждане и функциониране на бюджета на държавата			
10.3.	Видове бюджети. Бюджетна система			
10.4.	Програмно-целево бюджетирание			
10.5.	Етапи на бюджетния процес (на примера на България)			
11. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ		2	2	
11.1.	Държавни заеми – алтернатива на данъчното финансиране. Видове. Начини за сключване и начини за погасяване			
11.2.	Теоретични основи на държавния дълг			
11.3.	Дълговото финансиране на държавата и отражението му върху икономиката			
11.4.	Оценка на дълговата тежест и платежоспособността на държавата			
11.4.	Управление на държавния дълг – въведение. Държавният дълг у нас – състояние и тенденции			
12. ОСИГУРИТЕЛНИ СИСТЕМИ И ФОНДОВЕ		3	3	
12.1.	Характер и съдържание на социалното (задължителното) осигуряване			
12.2.	Системи и фондове за дългосрочно осигуряване			
12.3.	Системи и фондове за краткосрочно осигуряване			
12.4.	Системи и фондове за осигуряване срещу икономически рискове			
Общо:		30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА ¹	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Задание с практико-приложна насоченост	1	10
1.2.	Междинен тест	1	30
1.3.	Решаване на казус	1	5
Общо за семестриалното оценяване:		3	45
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит	1	45
Общо за сесийното оценяване:		1	45
Общо за всички форми на контрол:		4	90

¹ При дисциплини, които завършват с текуща оценка се попълва само т. 1 Семестриално оценяване, съгласно чл.21, ал. 2 от Правилника за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна.

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Брусарски, Р., Захариев, А., Манлиев, Г. Финансова теория, Свищов: Академично издателство „Ценов“, 2020
2. Коцев, Цв., Владимирова, Т., Владимиров, Вл., Киров, Ст., Герчева, Св., Благойчева, Хр., Найденов Л. Публични финанси, Варна: ИК „Стено“, 2008
3. Закон за публичните финанси. Обн., ДВ, бр. 15 от 15.02.2013 г.
4. Закон за държавния бюджет на Република България, Обн. ДВ бр.108 от 30.12.2024 г. и от други години
5. Закон за данъка върху добавената стойност, Обн. ДВ, бр. 63 от 04.08.2006, посл. изм. и доп. ДВ от 30.12.2024

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Благойчева, Х., Социалното осигуряване в цифровата икономика – предизвикателства и възможности Инвестиции в бъдещето'2021 : COVID-19 и развитието на икономиката = Investments in the Future'2021 : Economy Development in the Terms of COVID-19 : Тринадесета [онлайн] научно-приложна конференция, Варна, 8 октомври 2021, 179-184
2. Благойчева, Х., Осигурителни системи и фондове, учебник, Варна: Унив. Изд. Наука и икономика, 2016
3. Борисов, С. Регулаторни и данъчни предизвикателства пред пазара на криптоактиви. Диалог: Електронно списание на СА "Ценов" - Свищов, Свищов: Акад. изд. Ценов, 2022, 1, 31-57.
4. Герчева, Св. Данъчна политика. Учебник. Варна: Изд. „Наука и икономика“, 2011
5. Герчева, Св. Дигиталният данък - фискалните аспирации на държавата към цифровата икономика. Инвестиции в бъдещето - 2019 = Investments in the Future - 2019 : Дванадесета научно-приложна конференция с международно участие, 3 - 4 октомври 2019 : Сборник доклади, Варна : НТС - Варна, 2019, с. 104 - 109.
6. Герчева, Св. Данъци с кауза – екологичните данъци срещу замърсяването на околната среда, Варна: ИК „Стено“, 2013
7. Найденов, Л. Данъчна автономност на местните власти – теоретични аргументи и национална практика. Варна: Стено, 2012
8. Найденов, Л. Личното и корпоративното подоходно облагане като източници на местни приходи - възможности и предизвикателства = Personal and Corporate Income Taxes as Sources of Local Revenues - Opportunities and Challenges. Икономика 21 : Междуниверситетско списание = Economics 21 : Interuniversity Journal, Свищов: АИ „Ценов“, Год. 9, 2019, 2, 18 - 36 ; 17 - 33.
9. Найденов, Л., Павлова-Бънова, М. Местни данъци и ефективност на туристическия бизнес. Туризмът в новото хилядолетие - състояние и перспективи : Международна научнопрактическа конференция, Свищов, 11 - 12 окт. 2019 г. : Сборник с доклади, Свищов : Акад. изд. Ценов, 2019, 291 - 300.
10. Найденов, Л., Когато цифрите говорят: бюджетни фискални правила и Covid-19 [When the Numbers Speak for Themselves: Budget Fiscal Rules and Covid-19] Предизвикателства пред финансите и стопанската отчетност в условията на множествени кризи : Юбилейна международна научнопрактическа конференция : Сборник с доклади, Свищов, 9-10 ноември 2023 г., Свищов : Акад. изд. Ценов, 2023, 56-61., ISBN(печатно) 978-954-23-2426-3, ISBN(онлайн) 978-954-23-2427-0 / DOI 10.58861/tae.cf.9789542324270 / Линк
11. Найденов, Л., Павлова-Бънова, М. Фискалните правила - основа на стабилността на публичните финанси. e-Journal VFU : Електронно списание на ВСУ Черноризец Храбър, Варна : ВСУ Черноризец Храбър, 2020, 13, 1 - 25 [25 с.].
12. Blagoycheva, H., Equity in the focus of the Public Pension System, Izvestiya Journal Of Scientists – Varna; Union of Scientists, Varna, 11, 2022, 33-43
13. Gercheva, S., Green Electricity Subsidies in Bulgaria - Vectors of (Re)distribution Izvestia Journal of the Union of Scientists - Varna. Economic Sciences Series, Varna : Union of Scientists - Varna, 11, 2022, 1, 18-26., ISSN(печатно) 1314-7390, ISSN(онлайн) 2603-4085 /

14. Gercheva, S., Public Subsidies - a Condition Sine Qua None for the Energy Sector in Bulgaria? Izvestia Journal of the Union of Scientists - Varna. Economic Sciences Series, Varna : Union of Scientists - Varna, 10, 2021, 2, pp. 61-68.
15. Prodanov, S., Naydenov, L. Theoretical, Qualitative and Quantitative Aspects of Municipal Fiscal Autonomy in Bulgaria. Икономически изследвания = Economic Studies, София : БАН. Институт за икономически изследвания, 29, 2020, 2, 126-150.

Април 2024 г.